

Musiikki pääosassa Laitilan Karjalaseuran juhliessa

Laitilan Karjalaseuran 70-vuotisjuhlasta tuli musiikin päivä, johon lukuisat esiintyjät syntyperästä ja juurista riip-pumatta loivat upeasti yhdessä soivan kokonaisuuden. Juhlan ohjelma kertoi paljon siitä, mitä yli 70 vuotta sitten tulleet siirtokarjalaiset toivat omana lisäänään lautilalaiseen kulttuuriin jättäen jälkensä vaikkapa Laitilan Pelimannien ohjelmistoon. Luovutetuilla alueilla syntyneet karjalaiset hupenevat, mutta perinnöstä on tullut yhteistä.

Päivän aloitti Karjalaisen kansan messu, joka kaikui kivikirkon holveissa Laitilan kirkkokuoron ja sen solistien äänin, vuo-roin heleänä, välillä jopa pelimannimaisen rempseänkin. Messun muotona on kuo-

ron, solistien ja papin vuoropuhelu, johon myös kirkkokansa osallistuu. Messusta löytyy elementtejä niin ortodoksisesta kuin luterilaisestakin perinteestä, kan-sanmusiikista ja Kalevalasta. Karjalaisen

kansan messun on säveltänyt ja sanoit-tanut Pielisensuun kirkkoherra **Tapani Nuutinen** 2000-luvun alussa. Laitilassa sen johti dir.cant. **Kari Kesäläinen**. Mukana olivat noin 30-jäseninen Laitilan

kirkkokuoro, orkesteri, miessolisti ja so-listisia osia laulanut naistrio. Liturgina toimi Uudenkaupungin seurakuntapas-tori **Aino Savolainen**.

– Hannu Kilpeläinen sai minut innos-tumaan Karjalaisen kansan messusta, kertoo Laitilan Karjalaseuran puheen-johtaja ja työnsä puolesta Pyhärannan kanttori **Kari Kesäläinen**.

Tukea idealle tuli myös hallituk-sen jäsen **Pekka Laulajaiselta**, joka oli kuullut messun pari vuotta sitten Pyhäjärvi-juhlassa. Nuotit saatiin mes-sun säveltäjältä Joensuusta paksussa postipaketissa ja harjoitukset saatiin käyntiin maaliskuun lopulla.

– Laitilan kirkkokuoro otti messun vastaan avoimin mielin, ja oli hienoa, että kaikkiin tehtäviin löydettiin sopivat henkilöt, Kesäläinen sanoo.

– Se on moni-ilmeinen teos. Ainakin kuorolaiset ovat tästä pitäneet!

Tunteiden laajalla kirjolla jatkettiin myös Karjala-seuran juhlassa kaupun-gintalon salissa. Karjalaisten laulussa ei tietenkään säästeltä äänivaroja. Kaihoa toivat Taivassalon kanttori **Sanna Rusin** soololaulut, ”Laps’ olen köyhän kauniin Karjalan” ja ”Karjalan kunnailla”. Niillä on yleisöä itketetty kaikki sotia seuran-neet vuosikymmenet.

Turun Kansantanssin Ystävien pienet ja vielä pienemmät tanhuajat hurmasivat esityksellään ohjaaja **Mervi Lahtosen** johdolla. Laitilan Pelimannit tekivät viime kesänä matkan Vienen Karjalaan. **Katariina Oikarainen**, jonka omat juuret ovat Vienen Vuokkiniemessä, esitti noil-

ta laulumailta säilyneen ’rahvaanlaulun’ ”Itköö neisyt”. Pelimannien riveissä on vaikuttanut myös useita siirtokarjalaisia soittajia. Juhlassa kuultiin metsäpirtti-läisen **Simo Paukun** mukaan nimetyt ”Simon valssi” ja ”Paukun polkka”.

Tervehdysten tuojat ja muut puhujat olivat miettiineet omia kosketuskohtiaan karjalaiseen perintöön. Kirkkoherra **Kari Aalto** kertoi kohtaamistaan evakotarinoista, kuten silminnäkyvän koke-muksen pitkään vaietusta Elisenvaaran pommituksesta. Karjalaisen messun kysymys ”Kuulet sie, Jumala?” sai kui-tenkin vastauksen: tulevaisuus löytyi.

Juhlapuheen pitäjä, Karjalan liiton varapuheenjohtaja **Eevaliisa Kurki** tii-visti menneiden muistamisen merkityk-sen. Omien juurten ja esivanhempien kokemusten tiedostaminen auttaa meitä uskomaan omiin voimiimme omassa elämässämme.

– Kyl myö selvittää, kerra hyökii sel-visiit!

Ei romahettu vaan aloitettiin uusi elämä uusilla asuinsijoilla katsoen luot-tavaisesti tulevaisuuteen.

Karjalaseurojen Varsinais-Suomen piirin puheenjohtaja **Arja Kulmala** oli kaivanut historiikista mm. tiedon, että Laitilassa karjalaisilla oli aikoinaan 30 hengen kuoro ja 20 hengen näytelmä-piiri. Onnistuneen juhlan hän uskoi kantavan nytkin eteenpäin.

– Mielenkiintoinen toiminta tuo uu-sia jäseniä, rohkaisi Kulmala.

– Raija Herrala-Nurmi –

Laitilan Karjalaseura (v. 2008 asti Laitilan Karjalaiset) perustettiin 3. helmikuuta 1946 Laitilan Seurahuoneella. Laitilaan tuli 1939-45 välillä mahdollisesti jopa 2500 evakkoa, mutta pysyvästi sinne jäi noin 500 siirtokarjalaista.Yhdistyksen toiminnan painopiste oli alkuvuosina

siirtoväen taloudellisten, sosiaalisten ja kunnallisten asioiden järjestämisessä. Karjalaseurassa ei harrastettu poliittista toimintaa, mutta vaaleissa karjalaiset äänestivät omia edustajiaan mm. kunnan-valtuustoihin. 70-vuotisjuhlaa vietettiin sunnuntaina 9. lokakuuta.

”Tule tänne, tääl on kaapit täynnä ruokaa”

Karjalaseura syntyi neuvomaan ja auttamaan.

– Voi hyvä laps, tule tänne, tääl on kaapit täynnä ruokaa, kirjoitti karjalainen isä Laitilan Kaivolasta tyttärelleen, joka valitti Rovaniemen vaikeaa ruokapulaa.

Tytär tulikin Laitilaan ja jäi. Hän oli **Kari Kesäläisen** äiti. Viipurin eteläpuo-lelta Johanneksesta lähtenyt perhe oli Rovaniemellä, koska isä **Yrjö Kesäläinen** ajoi sotavuosina kuorma-autollaan ta-varaa Jäämeren rannalta, Petsamon Liinahamarin satamasta Rovaniemelle. Äidin isä taas oli päätyntä Laitilaan toi-sen tyttärensä matkassa. Nuijamaalaiset evakot oli sijoitettu talvisodan aikana Laitilaan, ja tämä toinen tytär oli nai-misissa nuijamaalaisen kanssa.

Tarina kuvaa hyvin sitä, miten sota karjalaisia viskeli. Johanneksen väki sijoitettiin sittemmin Piikkiön seudul-le, mutta Kesäläiset jäivät Laitilaan. Isä tuli aikanaan Jäämeren tieltä, myi auton ja osti torpan Laitilasta, mutta ei viihtynyt suutarina vaan palasi pian uudelleen auton rattiin. Kari syntyi perheeseen Laitilassa, ja nyt hän on pari vuotta toiminut puheenjohtajana Laitilan Karjalaseurassa. Tänä vuonna seura täyttää 70 vuotta. Merkkipäivää juhlittiin 9. lokakuuta.

Pöydän ääreen juhlasta kertomaan on kokoontunut neljä miestä. – Pappi, lukkari, opettaja ja poliisi kuin en-nen pienissä kirkonkylissä, heittää joku. Opettaja on **Pekka Laulajainen**, poliisi **Reini Kiiski** ja pappi **Hannu**

Kilpeläinen, lukkari **Kari Kesäläinen**. Laulajainen ja Kiiski ovat lähtöisin Viipurin läänin Pyhäjärveltä, Kesäläinen on johannekselaista sukua. Kolme vuot-ta sitten Laitilaan kokonaan muuttanut Kilpeläinen on mm. Karjalan luostarei-hin ja ortodoksikirkkoon perehtynyt uskontotieteen tutkija.

Sodan takia kodeistaan muualle Suomeen joutuneet karjalaiset ottivat käyttöön kaiken luovuuden, kun uut-ta elämää rakennettiin. Sitä tarvittiin pulan runtelemassa maassa kaikkialla.

Kahvipöydän ääressä pohditaan noita aikoja ja edellisten sukupolvien kykyä tulla toimeen hankaluuksissa, oloissa, joita nykyään sanottaisiin ”haasteelli-siksi”. Vanhat lautilalaiset tiesivät Yrjö Kesäläisen mieheksi, joka pystyi vaihtaamaan kuorma-auton moottorin pak-kasessa maantiellä. Pekka Laulajaisen **Eemeli**-setä puolestaan viritti jousisys-teemin justeerin toiseen päähän, kun ei ollut kaveria metsätöihin – ennen moottorisahojen aikaa.

Osalle tulijoista riitti valmista pel-toa ja kattoa pään päälle, mutta myös Laitilassa raivattiin ns. kylmiä tiloja asu-mattomaan korpeen. Kaadettiin metsää pelloksi ja raivattiin kannot käsipelillä, vain hevonen apuna.

Laitilan Karjalaseuran puheenjohtaja **Kari Kesäläinen** seurassaan Karjalan liiton varapuheenjohtaja **Eevaliisa Kurki** ja Varsinais-Suomen piirin **Arja Kulmala**.

Karjalaseurat syntyivät uusiin koti-kuntiin kaikkien sinne tulleiden siir-tokarjalaisten neuvontaa ja apua varten, Kesäläinen kertoo.

Tarvittiin yhteyshenkilöitä, tiedon välitystä. Mistä saa mitäkin, sosiaali-apua, naulaa, vasaraa. Onko sovittu yhteisostoja. Kaikki se oli tärkeää, kun ihan tyhjistä lähdettiin. Vanhimmat seuroista ovat nyt noin 70-vuotiaita, Laitilaankin seura syntyi ensimmäis-ten joukossa.

”Varttikarjalaiset” jatkajina

Vajaa vuosikymmen sitten Laitilan Karjalaiset muutti nimensä Laitilan Karjalaseuraksi. Sillä korostetaan, että mukaan voi tulla kuka tahansa kiinnos-tunut. Ei tarvitse olla karjalainen, mitä se sitten kenellekin nykyään tarkoittaa. Alkuperäisten siirtokarjalaisten lapset, lastenlapset ja näiden jälkeläiset ovat usein puoliksi tai ”varttikarjalaisia”. Kesäläinen pohdiskelee tulevaisuutta ja sitä, miten kauas karjalaisuus kantaa, milloin se katoaa kaikkien muiden iden-titeettien tieltä. Omakin puhe on lautilaa, karjalainen murre palaa käyttöön vain siskojen tullessa käymään.

Laulajainen on nähnyt nuorten hajaan-tuvan kuka minnekin, kokonaan toisiin ympyröihin. Kilpeläinen on optimis-tisempi karjalaisuuden tulevaisuuden suhteen. Karjalan liitto, joka perustettiin jo vuonna 1940 kattojärjestyksi evakoi-den asutus- ja huoltotoimintaa varten, on viimeiset 15 vuotta saanut koko ajan uusia jäseniä, vaikka vanhoja riveistä poistuukin. Yksi kantavista ilmiöistä on sukututkimus, joka tuo viisikymp-pisiä juuristaan kiinnostuneita mukaan yhdistystoimintaan.

– Raija Herrala-Nurmi –

TÄSSÄ LEHDESSÄ:

Johannesta Porissa
s. 4

Uuras-Kilta perustettu
s. 5

Naapuripitäjien serkut
s. 6

Kirkonmäen vaiheita
s. 7

Muista joulutervehdys
s. 8

Päätoimittajan kynästä

Johannekselaisen päätoimittaja **Hannu Rastas**

Tarinoita elävästä elämästä

Syksyn teemakirjoituksilla tai kilpakirjoituksilla haluamme nostaa esiin henkilökohtaisia kokemuksia ja huomaamatta jääviä persoonia. Tuloksena voi olla pieniä tarinoita arjesta tai kokonainen elämäankaari tiivistettynä yhdelle tai muutamalle sivulle. Miten löytäisit sopivan kerronnan kohteen? Hän voisi olla se tuttu tai lähiystävä, jonka käden taitoja, elämäkokemusta taikka sosiaalista sovelteluvoimaa olet oppinut tuntemaan. Hän jonka kanssa ei tule aika pitkäksi ja sanonnat saattavat putkahtaa mieleen muissakin yhteyksissä. Hän joka antoi taitonsa ja tukensa hiljaisesti melkein muiden huomaamatta, mutta ilman sitä panosta monet hyvät asiat olisivat jääneet näkemättä. Hän joka teki vaikkapa edesmenneenä esivanhempnana rohkean ratkaisun, otti erilaisen askeleen ja johdatti seuraavat polvet uusien asioiden äärelle. Hän joka opetteli aikuisiässä uuden ammatin tai uuden taidon ja sitkeydellään ansaitsee tulla paremmin esiin kuin nyt on tapahtunut. Hän joka on juuri sinulle merkityksellinen persoona johtuen syistä tai tilanteista joiden kirjoa ei ole mahdollista ulkopuolelta edes arvailla.

Näin tärkeästä ja toisaalta näin laajasta aiheesta voisi lehdelle tulla kymmenittäin ellei satamäärin kirjoituksia. Toistaiseksi ollaan vielä ensimmäistä kymmenikköä kokoamassa. Pää on avattu ja aikaa on likimain joulun asti hetkeksi pysähtyä ja päättää, kenestä nappaat sanallisen tuokiokuvan tai kokoat isomman viestin. Ja kuvia saa tarvittaessa mielelläänkin liittää mukaan – käden töistä, persoonasta itsestään, asumisen ja tekemisen miljööstä, elämän makuisista tilanteista.

Teemakirjoitusten muodoista ja niiden perille toimittamisesta löydät tarkemmat tiedot viereiseltä sivulta. Pääasiana on, että nostamme näkyviin ihmisen. Kirjoittakaa, hyvät lukijat.

Ensi kuussa ilmestyy lehtemme joulunumero, jossa on myös lupa tarinoida sadunomaisemmin kuin vuoden mittaan ehkä muuten. Ottakaa siis huomioon aika ja ajatus, tuodaan joulusta mieltä toisillemme. Siihen sopivat myös mieltä kutkuttavat muistelukset. Usein todellisuus on tarua ihmeellisempää lehdenkin palstoilla.

Merikarjalaisuuden verkot vedessä

Uuraalaisten iltapäivässä pääsi todistamaan ainakin yhden uuden askeleen merikarjalaisuuden saralla. Juuri perustettu Uuras-Kilta nostaa esiin merellistä kulttuuria: satamien, laivojen, elinkeinon, elämäntapojen, saaristolaiselämän, murteen ja maiseman kulttuuria. Tämä on käytännöllisempi reitti etenemiseen kuin hallinnollisten ja alueellisten rajankäyntien reitti.

Johanneskin on ollut merikarjalaisuuden vaikutusalueetta koko mitaltaan. Saariston ja rannikkoköylien lisäksi Uuraan alue ja Makslahti tarjosivat kauityötä maakylien pojille ja miehuusiän uurastajille, palvelun paikkoi muillekin sekä kaupankäynnin osapuolia ostamiseen ja myymiseen. Talonpoikaisistakin kylistä on varustettu pienaluksia seprakaupan purjehduksiin Suomenlahden yli ja isommista aluksista on hankittu osuuksia. Meri on aina vetänyt laivoille nuoria miehiä vaiheessa, jossa ei oltu vielä perheeseen ja turpeeseen sidottuja. Vähemmän tunnettua on, että oikeusasioissa Johannes, Koivisto ja Suomenlahden ulkosaarista Seiskari sekä Lavansaari kuuluivat samaan käräjäkuntaan. Meillä on siis monin tavoin täysi syy seurata kehittyviä merikarjalaisia toimintoja ja niitä osaltamme tukeakin.

Johannekselainen

— JOHANNEKSELAISEN PERINTEN VAALIJA ♦ 66. VUOSIKERTA —

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä. Sähköpostilla aineiston voi lähettää osoitteeseen hannu.rastas@dlc.fi tai johannesseura@elisanet.fi. Muussa muodossa Johannes-Seuran toimistoon Kaarinan Piikkiössä, osoite: **Johannekselainen**, Toimitus, Myllytie 1, 21500 PIIKKIÖ.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Seuraava numero ilmestyy joulukuussa. Aineiston toimittaminen viimeistään 3.12. 2016 mennessä (painopv 15.12.). Tammi-helmikuun numero ilmestyy kaksoisnumerona helmikuun alussa.

Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Osa tilaajista saa sen jo painopäivää seuraavana päivänä ja kaikki kotimaan tilaajat viimeistään kolmantena arkipäivänä painopäivän jälkeen. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

– Lehtitoimikunta –

Kuolleita

Martta Maria Loikas o.s. Haltia syntyi 25.3. 1926 Johanneksen Haltiansaaressa ja kuoli 6.9. 2016 Kaarinassa. Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa 6.10. 2016 Piikkiön kirkossa. Kaivaten ja kiittäen Mirja, Marja, Mika, Vesa ja Veikko -veli perheineen sekä muut sukulaiset ja ystävät.

Ritva Katariina Paunu o.s. Lenkkeri, juuret Koskijärvellä, syntyi 29.2. 1940 ja kuoli 25.9. 2016. Kaipaamaan jäivät Pekka, lapset ja lastenlapset perheineen, sisarukset perheineen sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.

Salme Helena Pesonen o.s. Kukkonen kuoli 4.10.2016 Liedossa. Hän oli syntynyt 11.7.1923 Johanneksessa. Kaipauksella muistavat Tuula, Aarne ja Anja perheineen. Raimo ja Kirsti perheineen, Raija sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu Liedon kirkossa 22.10. 2016.

Reijo Puusa kuoli 16.10. 2016 Sastamalassa. Hän oli syntynyt 18.6. 1934 Johanneksen Kaijalassa. Häntä jäivät kaipaamaan puoliso ja poika perheineen, sisaret perheineen sekä velivainajien lapset perheineen. Siunaus perhepiirissä.

Paavo Viktor Tanjula kuoli 10.10. 2016 Paimiossa. Hän oli syntynyt 21.7. 1925 Johanneksessa. Kaivaten muistavat Jouko ja Irja, Johannes ja Matti sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Helge Matias Tontti kuoli 11.10. 2016 Porissa. Hän oli syntynyt 27.2. 1916 Johanneksen Kukkolassa. Kaipaamaan jäivät Tyyne-sisar, Keijo ja Ulla, Juha, Päivi ja Linnea sekä Reijo ja Leena, muut sukulaiset ja ystävät. Siunaus läheisten läsnä ollessa.

Merkkipäiviä

80 vuotta

Kirsti Paju 28.7.2016

Auvo Paju 15.10.2016

Tauno Kalevi Kesäläinen 28.10.2016 Turussa. Syntynyt Kuolemajärvellä. Vanhemmat Emilia o.s. Hietanen ja Taavetti Kesäläinen Kuolemajärven Taatilasta.

Kaksi miestä oli kävelemässä kaupungilla. Oli aikamoinen tungos, ruuhka-aika. Yhtäkkiä toinen miehistä sanoi: ”Kuuntele: heinäsirikka! Eikö ole mukavaa siritystä?” Tuo toinen mies ei sitä kuullut. Siksipä hän kysyi: ”Kuinka voit kuulla heinäsirikan sirtymisen keskellä kaupungin melua?” Tämä ensimmäinen mies oli luontoharrastaja, joten hän oli tottunut kuuntelemaan luonnon ääniä. Hän ei ruvennut selittelemään mitään, vaan pisti käden taskuunsa, otti sieltä kahden euron kolikon ja pudotti sen jalkakäytävälle. Kolikko kilahti ja heti miehet huomasivat, miten kymmenet ihmiset alkoivat katsella jalkoihinsa, missä se joltakulta pudonnut kolikko on? Keskellä kaupungin melun, keskellä liikenteen jyrinän! Mies kääntyi ystävänsä puoleen ja sanoi: ”Me kuulemme sen, mitä haluamme kuulla.”

Olemmeko me Jumalan taajuudella, kuulemmeko Hänen viestinsä? Tiedostaen tai tietämättämme teemme valintoja kaiken aikaa, kaikissa asioissa, myös siinä, mitä ääntä seuraamme.

Elämässämme on aikoja, jolloin olemme niin sidottuja huolenaiheisiin, päivittäisiin arkirutiineihimme, monenmoiseen toimintaan ja askareihin, että unohtamme tämän ajallisen oloilamme tilapäisyyden. Me suunnittelemme, mitä teemme ensi vuonna tähän aikaan. Ehkä mietimme itseksemme, kuinka ensi viikolla menemme katsomaan sitä ihmistä ja sitten teemme tämän ja tuon rästiin jääneen asian. Olemme liiaksi sidottuja kaikkeen touhuamiseen muistaaksemme, ettei tämä ole ikuista. Pyhäinpäivä haluaa muistuttaa meille Jumalan äänen kuulemisen tärkeyttä, niin että meilläkin olisi aikanaan oma paikkamme taivaan kirkkaudessa.

Aurinkoista alkavaa talvea!

– **Veikko Sailola** –
Vahdon kappalainen

Rakkaamme

Mirjam Harju
o.s. Tikka

s. 27.4.1921 Johannes
k. 18.10.2016 Vantaa

*Etäälle
olen ajassa tullut
niin etäälle,
vaikka tähdet ovat samat.
Se aika, joka oli silloin,
on nukkunut pois
niiden ihmisten kanssa,
jotka elivät
Karjalan aikaa.
(Heikki Kontto)*

**Osmo ja Taru
- Tommi ja Tuukka
Riitta ja Jorma
Liisa ja Jukka
-Minna, Maiju, Silja
ja Sonja perheineen
Hannu ja Sirkku
-Helka**

Tapahtumakalenteri

MARRASKUU

7.11. Porin seudun johannekselaiset kokoontuvat klo 18 Viikkarin Valkaman Luusua-kokoustilassa, Juhana-Herttuankatu 17.

19.11. Perinnekäsityökerho klo 11 alkaen Johannes-Seuran toimistolla (Myllytie 1, Piikkiö).

27.11. Johannes-Seuran pikkujoulu klo 16 alkaen Piikkiön Pontelassa.

Johannes-Seuran pikkujoulu

❄️ ❄️ ❄️ ❄️ ❄️ ❄️ ❄️ ❄️ ❄️

Johannes-Seuran pikkujoulua vietetään sunnuntaina 27.11.2016 klo 16 alkaen Piikkiön Pontelassa.

JOULUKUU

12.12. Joulukahvit Johannes-Seuran toimistolla klo 12-17.

13.12. (Huom. poikkeuksellisesti tiistai) Porin seudun johannekselaiset kokoontuvat klo 18 Viikkarin Valkaman Luusua-kokoustilassa, Juhana-Herttuankatu 17.

2017

TAMMIKUU

29.-30.1. Johannes-Seuran talviristeily Turku-Tukholma-Turku MS Baltic Princess.

KESÄKUU

2.-4.6. Matka Johannekseen.
Kohteina mantereen kylät ja saaret.

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat

Marraskuu

KE 9.11.	klo 12-17
LA 12.11.	klo 11-15
KE 16.11.	klo 12-17
LA 19.11.	klo 11-15
KE 23.11.	klo 12-17
KE 30.11.	klo 12-17

Joulukuu

LA 3.12.	klo 11-17
KE 7.12.	klo 12-17
MA 12.12.	klo 12-17
KE 14.12.	klo 12-17
KE 21.12.	klo 12-17
KE 28.12.	klo 12-17

Äitimme Mirjam Harjun muistoa kunnioittaen

Mirjam Harju o.s. **Tikka** nukkui hiljaa pois tästä maailmasta 18.10. aamun varhaisina tunteina Vantaan Metsonkodissa. Hän syntyi Johanneksessa 27.4. 1921 ja vietti lapsuutensa ja nuoruutensa Tikkalan kylässä Rokkalanjoen varrella mummons **Eevan**, äitinsä **Amandan** ja enojensa **Rikhardin**, **Augustin** ja **Erlandin** kanssa. Rajan takana syntyneille karjalaisille jäi lapsuuden ajan kodissa ja kotiseudulla koettu elämä ja sen ihmiset haikeasti mieleen. Karjala haipui heidän elämästään muistoiksi ja haavemaailmaksi, eikä sinne ollut paluuta. Äiti itse muisteli Kannaksen aikoja mielellään ja kirjoitteli tuntojaan myös muistiin. Kuinka keväisin isokuovien haikea ääntely kuului jokiniittyjen yllä. Kuinka rentukkain kullankeltaiset mättäät liekehtivät niittyojien varsilla ja kielojen huumaaava tuoksu täytti lehdot. Kuinka keskikesän vaaleita öitä seurasi heinäaika ja niitetyn heinän tuoksu, joka toi tullessaan aavistuksen syksyn lähestymisestä. Kuinka syksyllä viljan kypsyessä kuului ruisrääkän käheät huudot viljapelloilta. Kuinka talviehtoina tuvassa kuului vokin rauhallinen surina, kangaspuiden rytmikäs pauke ja uunista tulvi houkutteleva ruoan taikka paistetun leivän tuoksu. Kuinka Rokkalanjoki soljui melkein äänettömästi eteenpäin merta kohden. Kuinka nuorisio joskus kokoontui Uiton sillalle aikaa viettämään ja seurustelemaan. Uitosta, sen asukkaista ja heidän elämästään, kotieläimistä, tuvasta, joesta ja sillasta äiti kertoi mielellään. Hän osasi siirtää meihin lapsiinsa karjalaisuuden ja sukurakkauden. Jokainen meistä kävi vuorollaan rajan takana Tikkalan Uitossa äidin kotikonnuilla, jotka olivat jo tulleet tutuiksi hänen kertomuksistaan.

Äiti aloitti koulunkäyntinsä paikallisessa kansakoulussa ja jatkoi sitä 30-luvun alkupuolella Viipurin Tyttökoulussa, Tipolassa, suorittaen keskikoulun oppimäärän. Kouluviikot hän asui Viipurissa sukulaisten luona Repolan-Papulan suunnalla ja polki 36 kilometriä polkupyörällä kotiin viikon-

lopuiksi, joka silloin käsitti vain lauantai-illan ja sunnuntain. Vuosikymmenen viimeisinä vuosina äiti siirtyi Lahden Seminaariin, suorittamaan kotitalouslinjan opintoja tarkoituksenaan valmistua kotitalousopettajaksi. Sota muutti nämä suunnitelmat.

Kuten melkein kaikki Johanneksen nuoret tytöt oli äitikin liittynyt Lotta-Svärd järjestöön, sai viestintälotan koulutuksen ja hänet komennettiin 4.L. Rak.K – yksikköön. 4. Divisioonan sijoitus oli Karhulan-Hatjalahden lohkoilla, jossa helmikuuhun asti oli melko rauhallista. Myöhemmin Rintamalinjoja tarkistettiin ja yksikkö siirtyi linjalle Viipurinlahti-Uuras-Ylä-Somme ja maaliskuussa sodan loppupuolella Viipurinlahden toiselle puolella Säkkijärvelle ja sieltä Virolahdelle. Taistelujen puhjettua joulukuusta – helmikuulle 18-vuotias nuori Mirjam joutui hiihtelemään kotimaisemissaan edes takaisin viestintätehtävissä ja yksiköiden välillä aivan rintaman lähellä. Voimme vain kuvitella minkälaisia ajatuksia nuoren tytön mielessä pyöri, kun koti ja kotiseutu oli jäänyt sodan jalkoihin, eikä varmasti mieleen mahtunut muuta kuin pelko ja huoli omaisista, kotieläimistä, kodista ja ystävistä, jotka joutuivat antamaan henkensä kotiseutuaan puolustaessaan.

Välirauhan aikana äiti toimi viestikeskuksessa Haminassa ja jatkosodassa osastossa VK 27 Itä-Karjalassa aina vuoden 1942 kevääseen saakka. Jossain Itä-Karjalassa äiti tapasi isämme **Olavin**. Erään aterian aikana jonkun hauskuuttaessa seuruetta liikaa, äidiltä purskahti piimät isän päälle, joka istui vastapäätä. Siitä tilanteesta heidän yhteinen taipaileensa alkoi nopeasti kehittyä. Naimisiin mentiin helmikuussa 1942 ja ensimmäinen lapsi, **Osmo**, syntyi marraskuun lopulla. Äiti ei enää palannut rintamalle, mutta toimi vielä Helsingissä myöhemmin puhelinvälittäjänä Lv.30:ssa pari kuukautta. Kun toinen lapsi oli tulossa

jäi sitten kokonaan kotiin. **Riitta** syntyi joulukuussa itsenäisyyspäivänä 1944. Seuraavaksi **Liisa** vuonna 1947 ja vielä minä **Hannu** vuonna 1949. Karjala, Johannes, sekä Tikkala Rokkalajokineen oli jäänyt rajan taakse ja perhe asettui pysyvästi Helsinkiin. Isä sai töitä ensin asustusvaliokunnasta ja myöhemmin hän siirtyi liike-elämän palvelukseen. Lasten vartuttua kouluikään äiti oli joitakin aikoja töissä Veikkaus Oy:ssä ja melko pitkään pääkassana Suomen

Messut Oy:ssä. Myöhemmin hän piti muutaman vuoden kampaamo- ja kemikaliliikettä Helsingissä.

Äiti Mirjam oli loistava ruoanlaittaja kuten useimmat sen ajan naiset. Hän taikoi sodanjälkeisen ajan puutteellisista tarpeista perheelle maittavaa ruokaa ja käytti taitavasti edullisia raaka-aineita, kuten sisäelimiä, kalaa, sieniiä ja marjoja. Perinteisiä karjaisia ruokalajeja saatiin myös, kunhan vaan aineet löytyivät. Kotona leivottuja leivonnaisiakin oli

usein tarjolla. Ruoanlaiton lisäksi äiti oli taitava ompelija ja teki käytännössä omat ja ainakin tyttöjen vaatteet, kuin myös neuleet ja villasukat kaikille. Kangaspuutkin ilmestyivät taloon 50-luvun lopulla ja alkoi syntyä mattoja, poppanoita, ryijyjä sekä muita kudoksia. Kotitalousopettajan ammatti olisi varmasti ollut hänelle hyvä ammatti.

Keskikoulun käyneenä äidillä oli yllättävän hyvä kielitaito. Ymmärsi ja osasi ruotsin kieltä, vaikkei sitä juuri joutunut puhumaan. Saksan kieli pitempänä kielellä sujui häneltä kuitenkin kohtuullisen hyvin Tipolan peruja. Perheen Euroopan matkoilla kuulin hänen Saksassa vaihtavan ajatuksia sujuvasti paikallisten ihmisten kanssa. Englannin kielikin sujui hyvin. Hän viettiikin Englannissa jonakin kesänä useamman kuukauden. Silti yllättävin äiti Mirjamin hallitsema kieli oli ranska, jonka hän oli opetellut sinnikkäästi kursseilla, itseopiskelulla ja viettämällä myös Ranskassa muutamman kuukauden. Kielitaidosta oli hyötyä vuosien varrella vielä isän ammattiin liittyvillä yhteisillä matkoilla.

Äiti ei perheenäitinä kerinnyt harrastaa mitään sen kummempaa, vaan perheen huolto, puettaminen ja huolien ratkominen sitä mukaa, kun meillä lapsilla niitä esiintyi. Ainoa harrastuksenomainen kiinnostuksen kohde oli kodin sisustaminen. Koska ei ollut varaa hankkia huonekaluja taikka muuta kodin sisutukseen liittyvää kovinkaan usein, vaihtoivat huonekalut säännöllisesti paikkaa ja tuoleille ilmestyi jostain uudet päälliset, pöydille pöytäliinat ja ikkunoihin verhot. Joskus, kun oli muutaman päivän pois kotoa, luuli hämmästyneenä tulevansa vieraaseen paikkaan. Tätä huonekalujen siirtoa ja kalustamista äiti harrasti vielä sisukkaasti viimeisen elinvuotensa aikana. Sisua ja tarmoa oli loppuun saakka vaikka muille jakaa. Meillä oli koko lapsuuden ajan ehjä, turvallinen, siisti ja viihtyisä koti. Siinä äidillä oli suuri rooli.

Kun lapset vuorotellen katosivat maailmalle, oli äidillä uusi tilanne edessä hiljentyneessä kodissa. Tämä antoi mahdollisuuden osallistua karjalaisyyhteisöjen ja rintamanaisten toimintaan, joissa hän toimi vuosikausia merkittäväällä panoksella. Uiton Mirja, kuten joku häntä kutsui, oli perustamassa **Simo Hörkön** sukuseuraa, jonka jälkeen organisoி aktiivisesti seuran toimintaa ja tapaamisia. Myös suvun historian ja jäsenten henkilötiedot kokoovan kirjan ensimmäisen version valmistumisen eteen hän teki valtavasti töitä.

Isä Olavin kuoleman jälkeen tuli äidin elämästä yksinäisempää, mutta lapset, lastenlapset ja lastenlastenlapset vilkastuttivat ajoittain kovasti päivä- ja viikko-ohjelmaa ja äiti sai nauttia neljännekin polven tulokkaista monia vuosia.

Äiti Mirjam on nyt poissa ja muistot sekä kaipaus jäävät jäljelle. Polku Rokkalajoelta Vantaan Metsonkotiin oli pitkä ja vivahteikas. Hänen elämänsä sekä saavutuksiaan on hienoa muistella ja kunnioittaa.

– Hannu Harju –

HAASTE LUKIJOILLE: kirjoita henkilötarina

Syksyn kirjoitusteemaksi on valittu henkilötarina. Sinulla on hyvin todennäköisesti lähipiirissäsi, suvussasi tai tuttavapiirissäsi persoona, jonka vaiheista tai yksittäisistä tapahtumista ei ole ennen lehdessämme kirjoitettu. Tai sinulla on oma näkökulmasi siihen, mitä on jo ollut esillä. Voit siis kertoa koko elämäнкаaresta tai valita hetken, joka ansaitsee tulla muistetuksi. Sen mukaan kirjoituksen mittakaavakin voi olla vapaasti viisi sivua tai viisi riviä.

Kirjoituksesi kohde voi olla syntyperäisesti johannekselainen tai myöhempiä sukupolvia, sukuun evakkotaipaleilla liittynyt tai tullut muulla tavoin johannekselaisten kanssa kosketuksiin kotimaan taikka maailman turuilla. Tärkeintä on, että kyseinen persoona on itsellesi jäänyt mieleen ja merkitsee tässä päivässä tai menneissä. Voit kertoa henkilöstä, joka on sinua vanhempi tai on nuorempia sukupolvia. On myös mahdollista, ettet ole kyseistä henkilöä itse tavannut, vaan hän on olemassa tarinoiden kautta tai muiden aineistolähteiden muodossa.

Ja jälleen kerran voi muistuttaa siitä, että kirjoitustyyli on vapaa. Voit kirjoittaa asiattyyllillä, pakinatyyllillä, runomuodolla tai vaikkapa sähkösanoman kaavalla. Oheen saa liittää henkilökuvia, miljöökuvia ja tapahtumakuvia, karttoja, piirroksia. Kaikkea sitä, mikä auttaa asiassa.

Julkaisemme saatua satoa ensi vuoden lehdissä ja pyydämme siksi toimittamaan kirjoitukset seuran toimistoon tai sähköpostitse seuralle tai lehden päätoimittajalle 21.12.2016 mennessä. Yhteystiedot löytyvät lehden takasivulta. Nimimerkilläkin saat esiintyä, mutta silloin toivomme tietoa myös tekijästä nimimerkin takana. Osallistujien joukosta valitsemme myös kirjapalkitsemisen kohteita.

– Lehtitoimikunta –

Porin seudun Johannekselaisten historiaa ja nykypäivää

Keväällä 1944 johannekselaisissa kodeissa elettiin sodan takia pelko sydämessä. Jo kesäkuussa oltiin sen tosiasian edessä, että koti oli jälleen jätettävä. Toiselle evakkomatkalle lähettiin nopeasti. Johannekselaisten matkan päätepysäkkejä olivat Paimion ja Auran asemat. Täältä matkalaiset ohjattiin Paimion, Marttilan ja Tarvasjoen kuntiin. Valtioneuvoston vahvistamassa siirtoväen sijoitussuunnitelmassa 1945 johannekselaisille osoitettiin ensisijaisesti Turun lähikunnat, mm. Kuusisto, Paimio, Lieto, Kaarina ja Piikkiö. Poriin

siirtyi johannekselaisia sillä perusteella, että talvisodan sijoitussuunnitelmassa heille oli osoitettu Porista pika-asutustiloja (Olavi Autero, Johannes). Talvisodan jälkeen Porin Pinomäkeen oli muodostettu 53 viljelytilaa. Talot tälle alueelle Suomen valtio oli saanut lahjoituksena Ruotsista.

Monen johannekselaisen toinen evakkomatka päättyi näin Porin Pinomäkeen. Myös Porin muihin kyliin johannekselaisia sijoittui, mm. Hyvelään, Toukariin ja Pietniemeen.

Evakkomatkoista ja jatkosodan aikaisesta takaisinpaluusta omille kunnalle kuulumme Pellervo ja Pirkko Mäkisen sekä Esko Kaijaseen omakohtaisia kokemuksia. Me nuoremmat, täällä syntyneet, kuuntelimme sydän sykkyrällä noita kertomuksia. Muutama vuosi sitten Helge Toivonen vieraili luonamme Porissa. Hän keräsi vanhoja valokuvia Johannesen kylistä: Hylkiälästä, Kolmikesälästä, Revonsaaresta, Tikkalasta ja Vaahtolasta. Meillä oli mukava ilta muistellamme, mitä vanhat valokuvat kertovat. Johannes-Seuran retki 25.10.2014 suuntautui Leineperin ruukkiin, jossa oli tarkoitus tavata Porin johannekselaisia. Samalla saimme kuul-la Pirkko Kanervon esityksen hänen kirjoittamastaan kirjasta ”Jäi vain nimi sankarin”.

Porin johannekselaiset kokoontuivat monta vuotta Tuomarinkadulla. Se oli kotoisa paikka. Siellä ei kuitenkaan ollut audiovisuaalisia välineitä käytettävissä, joita olisimme toisinaan tarvinneet. Tuomarinkadun tilat kuitenkin suljettiin. Vuoden 2015 alusta siirryimme Ravintola Liisanpuiston tiloihin, joka on WinNovan Porin toimipisteen ope-tusravintola. Siellä oli asianmukaiset välineet videotyökaluineen, joten valokuvienkin katsominen sujui hienosti isolla kankaalla. Syksyllä 2016 ravintola lopetti iltaisen aukiolonsa. Uuden kokoontumistilan löytäminen oli taas edessä. Saimme kuitenkin Viikkarin Valkamasta sopivan kokoontumistilan käyttöömmä. Viikkarin Valkama on monipuolinen ja viihtyisä eläkeläisten palvelukeskus, jota ylläpitää Porin kaupungin perusturvakeskus.

Vuosien varrella joukkomme on pienentynyt, vaikka nuorempiakin on alkanut johannekselaisuus kiinnostaa. Tällä hetkellä näissä kuukausittaisissa maanantai-illoissamme käy noin 10–20 henkeä. Tämän vuoden teemana ovat olleet eri kylien esittelyt. Tammikuussa oli aiheena Kaijala. Anu ja Seija Rastaan juuret ovat Kaijalassa. He tekivät innokkaasti omatoimimatkoja esi-isensä kotiseudulle. Kuvat ja kertomukset heidän matkoistaan nykypäivän Kaijalassa, nykyisin nimeltään Tokarevo, olivat mielenkiintoista kuultavaa ja nähtävää. Maaliskuussa aiheena oli Revonsaari, josta Maire Suominen juuret löytyvät. Saarelaisen elämä oli kiehtovaa ja erilaista kuin mantereen elämä. Mairen kotiseutumatkalta ottamat kuvat täydensivät kertomusta. Huhtikuun aiheena oli Suonpää. Tuula Paunonen ja Riitta Kallionpää kertoivat sukujuuristaan Suonpäässä ja Jarmo Kallionpää toimi kiinnostajana. Heinäkuussa menimme joukolla katsomaan Tuiskulan kesäteatterin esittämää Pekka Saariston kirjoittamaa ja ohjaamaa Silkkikivi-näytelmää. Saimme kokea mieleenpainuvia hetkiä kahden kulttuurin kohtaamisesta, mitä tunnelmia Silkkikivi kuvaa evakkojen saapessa kesällä 1945 läntiseen Suomeen. ”Oikiistas satakuntalaiset ja karjalaiset passaavat hyvin yhtee...? Passaamaa mie en käy kettää! Mut kyl miustki toimee tullaa.” Nuo repliikit ovat hyvin osuvia tuon ajanjakson kuvaamisessa. Syksyllä jatkuu vielä sama teema kuin keväällä. Syyskuussa Kyösti Rauhala näytti hienoja kuvia Australian matkastaan ja kertoi mielenkiintoisia tarinoita tuosta kaukaisesta maasta. Tulossa on Eira Laihon kertomus omista sukujuuristaan Kolmikesälästä. Vuoden lopulla vietämme pikkujoulua puuron ja torttuhavin kera.

– Eira Laiho –

Lähteet:

Airikka Lauri, Johannekselaiset ry:n historiikki, Autero Olavi, Johannes, Johannes Lähellä - Kaukana, Johannes-Seura ry:n 50-vuotisjuhlajulkaisu.

Porin johannekselaisia 3.10.2016. Istumassa vas.: Anneli Uski, Auli Sairanen, Maire Suominen, Seija Rastas ja Pirkko Saarinen, seisomassa vas.: Simo Suominen, Pertti Haavaste, Riitta Kallionpää, Jarmo Kallionpää, Kyösti Rauhala, Anu Rastas ja Tuula Paunonen. Kuva: Eira Laiho

Juuriltaan irti revästyinä Poriin siirtyneet Johannesen siirtolaiset aloittivat elämänsä erilaisen kulttuurin, tapojen ja murteen omaavien porilaisten keskuudessa. Ei silloin järjestetty mitään kriisiterapiaa, jokainen selviytyi omin avuin. Kyläiltiin ahkerasti ja muisteltiin entistä kotiseutua ja evakkomatkaa.

Paimiosta oli tavallaan muodostunut johannekselaisten siirtoalueen keskus. Kesällä 1945 sai paimiolaisten toimesta alkunsa johannekselaisen siirtoväen kesäjuhlan järjestäminen. Tästä alkoi vuosittainen johannesjuhlien järjestäminen vuorotellen Paimion, Liedon, Piikkiön ja Kaarinan kunnissa. Näihin juhliin myös Porin johannekselaiset matkasivat tapaamaan sukulaisia ja entisiä naapureita. Muistan hämärästi, että pikkusiskoni Pirjon kanssa olimme vanhempiemme mukana Johannesjuhilla joskus 1950-luvun jälkipuoliskolla. Paikkakuntaa en kuitenkaan muista. Vähitellen kypsä ajatus johannekselaisen pitäjaseuran perustamisesta, joka vastaisi kesäjuhlien järjestelystä, huolehtisi kotiseututietouden tallentamisesta ja yhteyden ylläpitämisestä johannekselaisväestön keskuudessa. Tähän tarpeeseen Paimiossa perustettiin Johannes-Seura ja aloitettiin pitäjälehti Johannekselaisen julkaiseminen, joka löysi tiensä myös porilaisten koteihin. Se toimi yhdyssiteenä hajallaan olevien johannekselaisten kesken, sen ilmestymistä odotettiin ja sitä luettiin innokkaasti ja luetaan vielä tänä päivänäkin.

Vuonna 1953 Johannes-Seura tarjosi Johannesjuhlien pitopaikkaa porilaisille. Koska täällä ei ollut johannekselaisten kesken yhteistoimintaa, he eivät itse pystyneet järjestämään näitä juhlia. Niinpä Johannes-Seura lupautui järjestämään ohjelman, jos juhlapaikka Porista löytyisi. Johannesjuhlat järjestettiin 26.10.1953 Porin Karhulinna, jonka sali täyttyi johannekselaisista ja

muista Porin karjalaisista. ”Tilaisuus oli miellyttävä. Kiinnostuneena seurasi yleisö värikkäitä tanhuja, joita esitti Revonsaaren ja Kaijalan nuorisoseurojen tanhuajat, kuuntelivat laulu- ja musiikkiesityksiä sekä katselivat rai-nakuvia Johanneksesta. Ohjelma päättyi kuten aina iltamissa näytelmään Juhannustulilla, jonka esittivät Liedon johannekselaiset. Lopuksi tietysti tanssittiin ”(Lauri Airikka, Johannekselaiset ry historiikki). Toisen matkan Poriin Johannes-Seura teki 5.11.1955. Karhulinna täyttyi taas juhlivasta, joskin vähäisemmästä yleisöstä.

Porin johannekselaisten säännöllistä kokoontumista mietittiin pitkään.

Vihdoin 1990-luvun lopulla, tarkkaa aikaa ei muista kukaan, Anni Granfors, jonka juuret ovat Päätilässä, ryhtyi toimeliaana naisena tuumasta toimeen kutsuen kokoon Johanneksessa syntyneitä ja heidän jälkeläisiään. Tästä alkoivat Porin johannekselaisten suosituksi tulleet maanantai-illat kokoon-tumiset kerran kuukaudessa. Näissä tarina-/tupailloissa käsiteltiin laajasti mm. ”Johannes tutuksi” -teemaa. Kantavana voimana Annin lisäksi oli Pellervo Mäkinen, jonka ehtymättömästi muistista löytyi uskomaton määrä tietoa Johanneksesta ja johannekselaisten elämästä. Itse kiinnostuin sukuni juurista 2000-luvun alkupuolella niin

paljon, että lähdin mukaan tähän toimintaan. Anni Granfors muutti Lietoon vuonna 2007, minkä jälkeen vetovastuun toiminnastamme otti Maire Suominen. Hänen juurensa ovat Revonsaaresta. Toiminta jatkui lähes samankaltaisena. Pellervo luki usein jostakin mielenkiintoisesta Johannekseen liittyvästä asiasta, josta sitten yhdessä keskusteltiin. Aiheitamme olivat mm. eri juhlapyhien viettotavat, häät, hautajaiset, ristiäiset, johannekselaiset ruoat. Opettelimme jopa karjalanpiirakoiden leipomista ja maistelimme Pirkko Mäkisen keittämää hapanlohkoa. Käsityöperinne ja miesten puhdetyöt kiinnostivat, joten kertosimme neulakintaan eri tekotapoja.

Johannesjuhilla 1950-luvulla: vas. Aino Väisänen (Pori), Hilja ja Hugo Kaijanen (Paimio). Uuno Hörkö (Piikkiö), Kaarlo (takana) ja Sirkka Paavolainen (Pori), edessä Eira ja Pirjo Paavolainen (Pori).

Uuras-Kilta pitää yllä perinteitä

”Oli elämä meremme antamaa ja aatokset aaltojen kantamaa.”

Oheiset sanat Uuraan sataman balladista kertovat osuvasti tunnelmista uuraalaisten hapanlohkojuhlassa. Tilaisuus järjestettiin Helsingissä loka-kuun lauantaina ja paikkana oli perinteisen suomalaisen ruokakulttuurin tyyssija ravintola Konstan Möljä.

Ravintolan perustaminen 1980-luvun alussa oli jo vahva kulttuuriteko Viipurinlahden meriperinteiden hyväksi, sillä asiakkaat ovat nämä vuosikymmenet astuneet sisään sataman, saariston ja vanhojen alusten esinemaailmaan. Uuraalaisten monitoimipersona **Seppo Huunonen** oli aikanaan ravintolan alkuvuimia ja lainasi **Konstan** suvustaan nimihenkilöksi, möljä eli laituri tuli merimurteesta mukaan luonnostaan. Paikan nykyinen isäntäväki **Teresa** ja **Harri Sutinen** jatkavat perinteiden ketjua osaltaan. Hapanlohko ei ole kuulunut ravintolan ruokalistoilte aikaisemmin ja **Yrjö Lohko** toi valmistukseen tarvittun ruisleipätaikinan juuren Lahdesta. Lanttu ja peruna ovat myös perinteisiä ainesosia. Happaman ja ma-

kean omantyyppinen yhdistelmä pistää miettimään, onko Viipurinlahdella jo aikojen alussa kehitetty uusi suomalainen maku niiden tuttujen rinnalle – sellainen suomalainen umami. Hapanlohkojuhla on kuulunut uuraalaisten vuotuisen ohjelmaan, mutta nyt oli erityistä syytä kokoontua ja väki oli kutsua hyvin noudattanut. Tilaisuudessa julkistettiin Uuras-Killan perustaminen ja esiteltiin samalla Konstan Möljän kabinettiin sijoitettu valokuvanäyttely ja tietoisu Uuraasta. Kilta toimii Uuraalaiset ry:n toiminnan jatkeena ja laventajana merikarjalaiseen suuntaan. **Seppo Huunosen** esittelystä merikarjalaisuus ei rajoitu Viipurinlahden maisemiin, vaan kulttuuripiiriin pääsevät rannikkopitäjät Terijoelta Virojoelle ja

Kymen alueen tuntumaan – eikä ulko-saariakaan merikatsannossa unohdeta. Tästä aiheesta tullaan järjestämään ensi vuonna viikkoa ennen juhannusta seminaari, näyttely ja ohjelmallinen tapahtuma Kotkassa Merikeskus Vellamossa. Aika näyttää saako kyseinen hanke Suomi 100 -statuksen myös tuekseen. Karjalan Liitto on merikarjalaisuuden osaltaan terminä hyväksynyt, mutta alueellista rajausta ei ole tehty. Tulevan kesän hanke saattaa alueellista aspektiakin viedä eteenpäin. Uuras-Kilta on nimenomaan kulttuuritoimija ja kulttuuritutkimuksen edistäjä. Sen tavoitteena on järjestää jäsen- ja yleisötapahtumia ja kiltailtoja sekä harjoittaa julkaisutoimintaa. Kiltaneuvosto ohjaa ja vie toimintaa käytäntöön.

Seppo Huunonen julkisti ja avasi Uuras-Killan toiminnan.

Hapanlohko on valmiina nautittavaksi.

Hapanlohkojuhlan aineellista ja tiedollista antia täydensi vahva musiikkipanos. Siitä vastasi harmonikkataituri **Timo-Juhani Kyllönen**, joka esitti ”kaiken maailman musiikkia”. Uuraan kansainvälistä satamamiljöötä ajatellen sopi hyvin kuulla argentiinalaista temperamenttia tai armenialaista tulisuutta monen muun musiikkimaan ja musiikkityypin rinnalla. Kyllönen esitti myös hyvin omaperäisen oman varhaisävellyksensä luonnon keskeltä.

Balladi Uuraan satamasta

Päivän yksi kohokohta oli Seppo Huunosen sanoin ja sävelin ensi kertaa esittämä Balladi Uuraan satamasta. Kymmenen säkeistön kokonaisuus on hänen sanoitustaan ja taustalla on tuntemattomaksi jäänen henkilön murremuistelmä, josta on ollut hyvä lähteä liikkeelle, muokkailla ja mukailla tekstiä laulumuotoon. Sataman erikoissanasto ja murre tulevat vastaan monin kohdin eli kulttuurin tallentamisesta balladissakin on kyse. Paloja siitä on jo julkaistu Uuraalaiset ry:n juhla kirjassa, mutta sanoitusta on rakennettu lisää Uuras-Killan avajaisiin mennessä. Kaiken lisäksi runosäkeet ovat saaneet tuekseen taiteilija **Erkki Liikasen** tuoreen sävellyksen. Timo-Juhani Kyllönen säesti kantaesityksen. Balladin sielunmaisemasta kertoo alla oleva ensimmäinen säkeistö sekä sen perään lainattu usein toistuva kertosa.

”Me muistamme,
muistamme ajan sen,
kun taas punapohjia ootellen
kevättöä lähtöä katseltiin
ja niit’ Uuraan katuja asteltiin.
Oli keväinen juhlapäivä se,
kun onkarit saapuivat
salmeemme.

Se ol’ semmosta sillon
ja siihe aikaa,
no, sil’ viisii siel’ eletti.

Juhlateksti: **Hannu Rastas**
Balladitekstit: **Seppo Huunonen**
Kuvat: **Pertti Stade**

Konstan Möljää isännöivät **Teresa** ja **Harri Sutinen**.

Muistoja menneiltä ajoilta: Alokkaana 2/ErItpstossa Uittamolla 1953

Astuin harmaisiin 8.2.1953. Paikka oli Turussa 2/ErItpsto. Patteristo sijaitsi Uittamolla, jossa olivat vanhat parakit majoitustiloina. Kämpät olivat pienhekköjä, lattiat lautoja ja uunilämmitys. Kämppien pitäminen siisteinä oli työn takana. Huoneessa oli 12 kaveria. Sängyt olivat kaksikerroksisia ja välit kapeita. Mantelitelini oli oven vieressä. Puupino oli uunin edessä. Kun kämppää siivottiin ja piti lattiaa pestä vedellä, voi veden heittää ovelta nurkkaan päin ja harjata sen lattian reiästä ulos. Vaikka lattiaa kuinka rätillä kuivasi, tuli siihen valkea jälki, kun alikessu kengänreunalla potkaisi. Näin lattiaa piti pestä aina uudelleen. Yöllä piti tuulettaa, kun ilma oli niin paksua, että hengitystä haittasi. Yhtenä iltana alikessut löysivät jostakin tuvasta tupakannatsan. Vaikka olimme jo nukkumassa, huudettiin herätys ja kaikki komennettiin käytävälle paririviin puhuttelua varten. Käskettiin valmistautua hautajaisiin. Asuna alusasu, kiväärivarustus, kypärä päähän ja saappaat jalkaan. Hautausaattueessa oli edellä neljä alokasta kantaen lakanalla tupakantumppia. Perässä marssi 68 alokasta parijonossa. Jokaisella kypärä päässä, kivääri olalla, saappaat jalassa ja alushousut ja flanellipaita. Näin käytiin hautaamassa tupakantumppi lumihankeen. Kello oli noin 23. Toinen hyvä muisto on, kun tuvasta oli löytynyt villakoiria. Olimme taas jo

sängyissä. Huudettiin käytävälle paririviin käskynjakoa varten. Syy, tuvat olivat siivottomassa kunnossa. Kaikki sängyt tuli kantaan ulos ja tuvat piti siivota perusteellisesti. Kun tuvat oli tarkastettu ja hyväksytty kannettiin sängyt takaisin tupiin. Kello oli jo yli puolen yön. Pienemmistä virheistä joutui pesemään patoja tai siivoamaan mäen alla olevia ulkokäymälöitä. Koko patteria juoksetettiin ns. v-lenkkiä. Lenkki oli aika raskas, kun parakit sijaitsivat mäen päällä ja lenkki kiersi v-muotoisesti alas ja ylös. Tämä ns. simputus oli mahdollinen iltaisin, kun kasarmien alueella ei asunut kantahenkilökuntaa. Oman ryhmäni ja tuvan esimiehenä oli alikersantti. Alokasaikana ei päässyt lomille, joten ensimmäinen kuukausi meni kokonaan kasarmilla. Ampumassa käytiin Isoisissa ja saunassa lauantaisin Heikkilän kasarmilla. Sain ammunassa I luokan merkin. Sotilasvalan vannoimme Turun tuomiokirkossa. Valan jälkeen pääsi iltalomille, jos loma myönnettiin. Se piti anoa. Sunnuntailomankin voi saada, jos oli sen ansainnut. Silloin hieman epämuksavia nyt muistoissa ihan mukavia tapahtumia.

Turussa 15.10.2016
– **Urho Tolvanen** –
res. alikersantti

Serkkuja Johanneksen, Koiviston ja Kuolemajärven pitäjissä

Vuosina 1700-1723 sota vähensi Johanneksen, Koiviston ja Kuolemajärven väestöä rajulla kädellä. Jo sitä ennen tilat olivat tyhjentyneet suurten nälkävuosien aikana vuosina 1695-1697. Nälkävuosina Koiviston ihmisistä kuoli 47%, johannekselaisista 41%. Koiviston väestö oli vähentynyt 3000 ihmisestä 403 ihmiseen vuosien 1696 ja1723 välisenä aikana. Kannaksen pitäjien väestö oli pienentynyt reilusti alle puoleen alle 30 vuodessa.

Sen aikaisen järjestelmän mukaan autio-tilan sai ottaa haltuunsa ilman korvausta, kunhan sai hankittua kaksi takaajaa ja sitoutui maksamaan verot. Sodan jälkeen näissä kolmessa pitäjässä oli satoja tyhjiä tiloja ilman omistajaa. 1730-luvulla alkoi suuri muuttoliike. Mistä uudisasukkaat tulivat näihin kolmeen pitäjään? On varmaa, että näiden kolmen pitäjän välinen keskinäinen muuttoliike oli vähäistä, koska ne kaikki olivat kärsineet sodassa suuresti. Väestöluettelot ja henkikirjat eivät mainitse, mistä uudisasukkaat tulivat.

Sukunimet pitäjä-kohtaisia

Suuri osa sukunimistä on pitäjakohtaisia, siksi eri pitäjien sukunimiä vertaamalla voi saada jonkinlaisen näkemyksen tulosuunnista. Inkerinmaalla esiintyy jonkin verran samoja sukunimiä kuin näissä kolmessa pitäjässä. Toisaalta sota kohteli Inkerinmaata vielä kovemmin kuin Kannaksen pitäjää, sieltä ei riittänyt ihmisiä länнемmäksi. Ilmeisesti nämä suvut ja sukunimet siirtyivät Inkeriin jo 1600-luvulla sen ollessa Ruotsin alaisuudessa. Myös Kymenlaakson suunnalla pitäjissä Virolahti, Vehkalahti, Sippola ja Säkkijärvi näyttää asuneen saman sukunimen omaavia ihmisiä kuin näissä kolmessa pitäjässä. Tuliko tältä suunnalta uusia asukkaita tyhjiille tiloille 1720- ja 1730-luvuilla, on vielä selvittämättä, vai siirtyikö pakolaisia 1710-luvulla tähän suuntaan Kannakselta, sek in on mahdollista.

Väestö kasvoi vuodesta 1723 vuoteen 1754 mennessä yli kolminkertaiseksi. Vuosilta 1723 ja 1754 on luotettavat väestöluettelot kaikista ihmisistä. Koivistolla väestö kasvoi eniten eli 5.4-kertaiseksi, Johanneksessa 4.6-kertaiseksi ja Kuolemajärvellä 3.4-kertaiseksi. Pelkästään syntyvyys ei selitä näin suurta väestölisäystä vaan tarvittiin myös muuttoliikettä.

DNA selvittää muutto-liikettäkin

Sukututkimuksen uusin muoto, DNA-sukututkimus, voi selvittää tulosuunnan Etelä-Kannaksen pitäjiin. Joka tapauksessa näin suuri väestötappio ja sitä seurannut muuttoliike rikastutti geeniperimää ja esti perinnöllisten sairauksien yleistymisen liian suppean perimän takia. 1690-luvun nälänhätä ja sitä seurannut Suuri Pohjan sota oli tavallaan siunaus Suomen kansalle. DNA-testaus taitaa olla ainoa keino, jolla voidaan laajemmin selvittää muuttoliikkeen suunta, mutta se vaatisi lähes kaikkien sukujen testaamista ja vielä tulosten analysointia. Nyt geeninsä on testauttanut muutama tuhat suomalaista, joista karjalaisia on noin 700 ja näiden kolmen pitäjän alueelta muutama kymmenen.

Puoliso omasta tai naapurikylästä

Kymmenen kilometrin sääntö oli pääsääntö silloin kun etsittiin aviopuolisoa 1600-1800-luvuilla Kannaksella. Aviopuoliso haettiin omasta tai naapurikylästä. Sukunimeä käytettiin Karjalassa, mutta sen pysyvyydessä oli suuria pitäjakohtaisia eroja. Sukunimi merkittiin kirkon ylläpitämiin väestöluetteloihin Kuolemajärvellä, muttei Johanneksessa eikä Koivistolla. 1600-luvulla tilan haltuunottaja useimmiten otti tilan vanhan nimen sukunimekseen, muttei aina. Sukunimet olivat olemassa, muttei niitä

juuri näkynyt muissa dokumenteissa kuin oikeuden pöytäkirjoissa. Koivistolla oli pääsääntönä se, että taloon tullut kotivävy tai yhtiömies otti talossa käytössä olleen sukunimen itselleen, eli hänen sukunimensä vaihtui. Näin ei ollut pääsääntönä Johanneksessa eikä Kuolemajärvellä, joissa oma sukunimi säilyi. Vaikka suuri osa naimakaupoista tehtiinkin oman pitäjän sisällä, niin erityisesti 1800-luvulla alkoivat myös naapuripitäjien aviopuolisoidokkaat houkutella entistä enemmän.

Johannekselaiset hakivat aviopuolison useammin Kuolemajärveltä kuin Koivistolta. Myös Viipurin maaseurakunnan kylistä löytyi aviopuolisoita.

Suvut muuttivat

Ainakin seuraavilla suvuilla muuttoliikettä naapuripitäjiin tapahtui: Jaakko Airikka muutti v. 1699 Johannekseen Koiviston Vatnuorista. Jo v. 1566 Airikan suku esiintyi Vatnuorissa. Antti Airikka on v. 1723 väestöluettelossa Airikan talossa Vatnuorissa, ilmeisesti Antti otti talon nimen Airikka itselleen ja oli alun perin jotain muuta sukua. Alkuperäinen Airikan suku säilyi vain Johanneksessa. Kaijanen-sukua oli Johanneksessa v. 1738 Kaijalassa, he olivat mahdollisesti Kaijalan kylän alkuperäisten Kaijasten sukua. Yksi Eskil Kaijasen pojista muutti Koivistolle, mutta se sukuhaara sammui Kaijasen nimisenä 1800-luvun alkuun mennessä poikien vaihtaessa sukunimensä, kun he menivät kotivävyiksi. Kuolemajärvellä esiintyi Kaijasia Hatjalahden kylässä v. 1754 väestöluettelossa. Sukuyhteys näiden kahden Kaijasen suvun välillä ei ole vielä selvinnyt, eikä muualla Karjalassa ole ollut Kaijasia.

Karvanen-suku asui v. 1676 Härkälän kylässä Karvalan talossa Koivistolla. Toinen Yrjön pojista muutti Johannekseen v. 1698 nälkävuosien jälkeen ja toinen veli jäi kotitilalle, jossa tytär jatkoi sukua ja Karvanen sukunimi säilyi. Kuolemajärven Karvaset tulivat Uudeltakirkolta ja Johanneksesta. Koli-sukuja asui 1700-luvun alussa Johanneksessa, Koivistolla ja Kuolemajärvellä; sukuyhteys ei ole vielä selvinnyt. Kurki-suku oli jo 1543 Kurkelassa Kurjen tilalla Koivistolla,

1830-luvulla Kurjet levittäytyivät myös Johanneksen Revonsaaren kotivävyksi, säilyttäen Kurki-nimensä. Lenkkerit, veljekset Martti ja Heikki Lenkkeri, muuttivat Humaljoelle Koivistolle Johanneksen Koskijärven kylästä v. 1635. Kolmas veli Nutti jäi Koskijärvelle. Lenkkerin talo oli Johanneksessa, jossa asui Lenkkeri-nimen käyttäjiä; yhteys Koiviston Lenkkereihin ei ole vielä selvillä. Maisalan talo sai asukkaat Johanneksesta, kun pappilan renki Vilppo muutti Vatnuoriin Maisalan taloon. Vilpon alkuperäinen sukunimi ei selviä henki- ym. kirjoista. Jälkeläiset käyttivät Maisala-sukunimeä talon nimen mukaan. Hiiri-suku asui Johanneksessa, Tapani Kontto meni isännäksi Hiiren taloon ja vaihtoi sukunimensä. Tapanin poika Erkki muutti Kuolemajärvelle, ja sukunimi muutui Hiiroseksi. Johanneksen haarasta Tapanin pojanpojan poika Aapraham muutti Koivistolle v. 1855. Koivistolla oli jo v. 1629 Hiiren suku, mutta yhteys Johannekseen ei ole vielä selvinnyt. Ilmastit; Pietari Ilmasti asui Ilmastin kylässä Koivistolla v. 1744, Pietarin poika Antti Ilmasti muutti vävyksi Kuolemajärvelle v. 1790. Sukua muutti

Johannekseen v. 1848, Johanneksen haarasta muutti 1900-luvulla Juho Ilmasti Mannolaan Koivistolle. Hän palasi esi-isensä maille. Ilmastin sukua oli Koivistolla jo ainakin v. 1638. Junninen-suku esiintyy v. 1699 Koivistolla ja v. 1723 alkaen Kuolemajärvellä; ovatko suvut samaa sukua, ei ole vielä selvinnyt, Kilkki-nimi: Mikko Kilkki asui vävynä Ratian talossa v. 1762, ja koivistolaisen tavan vastaisesti hän säilytti sukunimensä. Mikon poika Elias muutti Kuolemajärvelle noin v. 1785. Kuolemajärveltä sukua muutti myös Uudellekirkolle. Malkki-suku: Heikki Malkki oli rajaratsastajana / tullimiehenä Johanneksessa 1700-lopulla, perhe muutti Koivistolle, josta osa sukua muutti Kuolemajärvelle. Mellasen suku tuli Koivistolle v. 1728; veljekset Erkki ja Martti Mellanen ottivat Patalassa olevan talon haltuunsa. Suurin osa suvusta muutti Johannekseen. Olikohan suku alunperinkin Johanneksesta? Kuolemajärvellä asui myös Mellasen suku, mutta sen tulosuunta oli Uudeltakirkolta. Orava-suku tuli Viipurin maaseurakunnasta Jyttilän kylästä Johannekseen ja sieltä edelleen Koivistolle Humaljoen kylään. Johanneksessa oli toinenkin Orava-suku, Kaislahden kylässä. Oravien keskinäinen sukulaisuus ei ole vielä selvinnyt. Peussa oli jo 1600-luvulla Koiviston suurin suku, jonka hallussa oli kolme eri verotaloa, Johannekseen ja Kuolemajärvelle muutti Koivistolta Peussa-nimisiä, mutta he olivat sen Peussan talon yhtiömiehen jälkeläisiä, joka ei ollut miespuolinen Peussan suvun jälkeläinen. Pukki-suku oli jo v. 1676 henkikirjassa Johanneksessa Revonsaaressa, osa suvusta käytti myöhemmin Reponen-nimeä, Matti Pukki muutti 1770-luvulla Koivistolla Vatnuoriin säilyttäen sukunimensä. Pötsit asuivat Koivistolla jo 1600-luvulla, Johannekseen muutti noin v. 1770 Yrjö Yrjönpoika, joka oli vävynä Pötsin talossa ja sai sukunimen vaimoltaan, Rapelit asuivat Johanneksessa Revonsaaressa Rapelin talossa; Koivistolla Hyttölän kylässä oli Rapelin talo 1700-luvulla. Yrjö Eliaksenpoika tuli v. 1723 Koivistolle Matikan taloon, myöhemmin Rapelin taloon, mutta jälkeläiset käyttivät Pielä-sukunimeä. Elias Matinpoika Rapeli asui v. 1701-1708 Revonsaaressa Rapelin tilalla, ja melko varmasti poika Yrjö muutti Koivistolle. Roinisen sukuja on useita Karjalassa, mutta Kuolemajärven Roiniset ovat kaikki Joonas Roinisen jälkeläisiä. Joonas muutti Johanneksesta Kuolemajärvelle v. 1798. Ratia-suvut olivat Koivistolla ja Kuolemajärvellä jo 1600-luvulla, yhteinen kantaisä ei ole vielä löytynyt. Frisk/Riski-suvun kantaisä Aapraham asui 1740-luvulla Koivistolla seppänä ja muutti Uudellekirkolle v. 1747. Osa suvun jäsenistä muutti 1780-luvun lopulla Kuolemajärvelle. Vähitellen sukunimi muuttui Riskiksi molemmissa pitäjissä. Rokka-sukuja oli Koivistolla Humaljoella vuodesta 1600 alkaen ja Johanneksessa jo vuodesta 1580 alkaen Rokkalassa. Kuuluivatko he samaan sukuun? Johanneksesta Rokat hävisivät myöhemmin. Risto Matinpoika Sippo asui Humaljoella Känä talossa Koivistolla jo v. 1728. Pojanpojan Simon sukunimeksi on mainittu Sippo v. 1773 Johanneksessa, 1629 ruodutusluettelossa Koivistolla mainittu jo sukunimi Sippo. Risto Pietarinpoika muutti Penttilästä Humaljoelle, ja ilmeisesti sukunimi muuttui Sipoksi. Hänen tyttärensä ja kotivävy Samuel Juhaniinpojan pojanpojan poika Yrjö Sippo muuttivat Kuolemajärvelle 1800-luvun alussa, Kuolemajärven Sipot ovat hänen jälkeläisiään. Skyttä-suku saapui v. 1723 Johannekseen Viipurin msrk:sta, Joakim Skyttä muutti Koivistolle Savonniemelle v. 1867, Stykki- sukuja on kaksi Kuolemajärvellä: toisen suvun sahuri Antti Stykki asui Juvan sahalla, ja hänen molemmat poikansa muuttivat 1800-luvun alussa Johannekseen Koskijärven

sahalle, toinen Stykki- suku oli jo v. 1754 Seivästön kylässä. Osa molempien sukujen jäsenistä käytti myöhemmin Tykki-sukunimeä. Antti Nuutinpoika Tamminen asui Johanneksessa Koskijärvellä sahurina. Poika Sakarias muutti v. 1828 Kuolemajärvelle. Sakarin poika Kaapriel muutti Koivistolle Kotterlahteen v. 1834. Tikka-sukuja oli useita Johanneksessa, Koivistolla ja Kuolemajärvellä, mutta Heikki Tikan (s. 1640) pojan Joonaksen pojat muuttivat Koivistolle Römpötin kylään v. 1759. Römpötin Tikat ovat veljesten jälkeläisiä, Joonaksen kolmannen pojan Eerikin poika Matti Eerikinpoika muutti v. 1765 Kuolemajärvelle Työppölän kylään. Ukko-suku esiintyy jo v. 1723 väestöluettelossa sekä Johanneksessa että Koivistolla. Molempien sukujen kantaisät Matti ja Martti selvisivät sekä nälänhädästä että suuresta Pohjan sodasta; olivatko he alun perin samaa sukua? Se voi selvitä 1600-luvun lopun henkikirjoista. Wilpo / Reitti -suku tuli Johanneksesta Knuutilan talosta, Mikko Wilpo tuli Koivistolle Hyttölän kylään Reitin taloon v. 1738, Mikon vaimon Marian mukana tulivat myös 1. miehen Aaronin jälkeläiset, jotka omaksuivat Reitti-nimen käyttöönsä. Vyryyläisen sukuja oli Johanneksessa Rokkalan kylässä kolme, joita toistaiseksi en ole saanut liitettyä toisiinsa. Yksi suvuista muutti Kuolemajärvelle1800-luvun alussa. Risto Vyryyläisen jälkeläisiä ei jäänyt Johannekseen. Kahden muunkin suvun jäsenet muuttivat Rokkalasta muihin Johanneksen kyliin.

Naisia naitiin yli pitäjärajojen, mutta olen käynyt läpi vain miesten muuttoja naapuripitäjiin, koska he yleensä myös veivät sukunimensä mukanaan. Monesta muustakin suvusta on muuttanut miehiä naapuripitäjiin, mutta heidän miespuolisten jälkeläistensä vähäisen määrän takia en ole kirjannut heitä.

Ei nimi miestä pahenna

Karjalaisilla oli muusta Suomesta poikkeavia sukunimiä. Kokenut sukututkija voi helposti päätellä, onko joku sukunimi Karjalan suunnalta vai muualta Suomesta. Toisaalta on sukunimiä, joista niiden käyttäjät ovat halunneet päästä eroon, ja he ovat vaihtaneet nimensä toiseksi 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Näiden kolmen pitäjän alueella esiintyi seuraavia sukunimiä, jotka ovat lähes hävinneet Suomesta: Hiiri, Hiiva, Kana, Karvanen, Karvakypärä, Kirppu, Kilkki, Kukko, Kärpänen, Leipäsäkki, Mulli, Mytty, Pukki, Riepula, Nokireki, Pötsi, Rotta, Ryysy, Villanen.

Kuolema korjaa satoaan

Lapsikuolleisuus oli suurta, ja yli puolet perheiden lapsista kuoli alle 18-vuotiaina. Erityisen vaarallista oli, jos lapsi syntyi kaksosena. Lähes kaikki kaksoset kuolivat alle kuukauden vanhoina. Lähes yhtä vaarallista oli syntyä aviottomana lapsena, äpäristäkin kuoli alle vuoden vanhana selvästi enemmän kuin aviolapsista. Koivistolla oli äpäriä v. 1750-1915 välisenä aikana 545, Kuolemajärvellä 226. Johanneksen tietoja en ole vielä tutkinut. Pienten lasten yleisimmät kuolinsyyt olivat tuhka-, tuli-, vesi- ja isorokko, kurkkumätä ja Koivistolla hammasvauvat, Johanneksessa ja Kuolemajärvellä ei lapsia kirjattu kuolleeksi hammasvauvoihin, kuolinsyy kirjattiin toisin. Vanhemmat lapset kuolivat yleisiin kulkutauteihin, kuten punatautiin, koleraan, lavantautiin ja myöhemmin keuhkotautiin. Myös korkea kuume oli yleinen kuolinsyy. Ennen vuotta 1850 väestönkasvu oli vähäistä suuren lapsikuolleisuuden takia. Sen jälkeen hygienian ja viljasatojen parantuminen ja elintason nousu vaikuttivat kaikki samaan suuntaan: lapsikuolleisuus väheni oleellisesti.

– Hannu Seppinen –

Detmarinkuja 3 F 34, 20610 Turku
hannuseppinen@gmail.com
 puh. 040 7031 244

Eri väestökatastrofien suhteellinen merkitys koko Suomessa eri väestökrisiiden aikana, 30-vuotisessa- ja Pohjan sodassa on mainittu vain kaatuneet sotilaat.

Kriisivuodet / väestöä / kuolleita / %
v. 1618-48 30-vuotinen sota / 0,5 milj. / 50-60.000 / 10%
v. 1695-1697 nälänhätä / 0,5 milj. / 100.000 / 20%
v. 1700-23 suuri Pohjan sota / 0,4 milj. / 43.000 / 11%
v. 1866-1867 nälänhätä / 1,8 milj. / 270.000 / 15%
v. 1918 sisällissota / 3,1 milj. / 36.000 / 1,2%
v. 1939-1945 2. maailmansota / 3,7 milj. / 95.000 / 2,6%

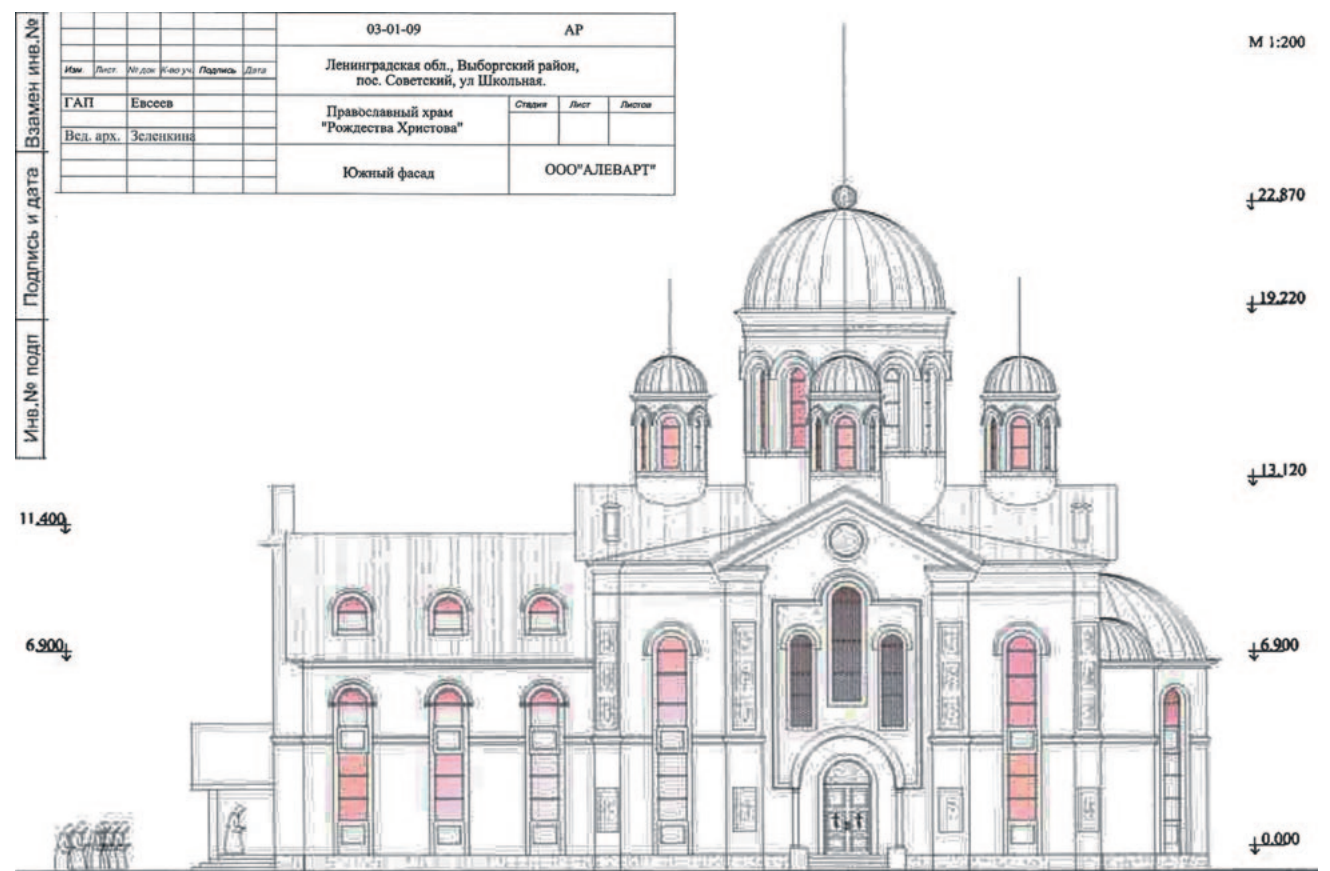
25 vuotta kirkonmäen vaiheita

Kotiseutumatkailijat kohtasivat hoitamattoman koivikon tullessaan kirkonmäelle 1980-90 –lukujen vaihteessa. Kuva vasemmalla puolella on toukokuulta 1991. Niihin aikoihin sovittiin alueen raivauksesta ja muistomerkkihankkeesta, jonka johannekselaiset ystävineen saattoivat valmiiksi runsaassa vuodessa. Viereinen kuva kesältä 2010 näyttää hoidetun kirkonmäen muistoristeineen. Seuran raivausurakkaa täydensivät pariin otteeseen myrskyt, jotka harvensivat vanhojen vankkojen koivujen rivistöä.

Kuluneena kesänä kirkonmäen puustoa poistettiin lisää ja aidatun alueen tekstit kuvineen kertoivat uudesta kirkkohankkeesta. Alla on nähtävissä tarkempaa suunnitelmana kirkkorakennus, jota mäelle ollaan laatimassa. Alimmassa kuvasarjassa mäen myllerrys on käynnissä ja Johanneksen kirkon muistoristi pitää mäen yhden vaiheen perinnettä yllä.

– Hannu Rastas –

JOHANNES-SEURAN PERINTEINEN TALVIRISTEILY: TURKU – TUKHOLMA – TURKU

Ms Baltic Princess sunnuntai 29.1.– maanantai 30.1.2017

Risteilyn hinta: 65 €/hlö 2 hengen A-hytti, 78 €/hlö 1 hengen A-hytti,
65 €/hlö 1 hengen B-hytti, 103 €/hlö DeLuxe-hytti

Hintaan sisältyy:

Tervetulomalja – Meriaamiainen – Yhteinen tilaisuus – Merilounas – Pullakahvit

Ohjelmassa kasvatustieteen tohtori Eeva Riutamaa luennoi ja alustaa keskustelun väitöskirja tutkimuksesta ”Maan korvessa kulkevi.” Tutkimuksessa on selvitetty luovutetusta Karjalasta lähtöisin olevien evakkolasten tunnemuistoja ja kokemuksia ja niiden yhteyttä myöhempään hyvinvointiin.

Ilmoittautumiset ja maksu 17.1.2017 mennessä

Maksu Johannes-Seuran tilille TOP Kaarina IBAN: FI87 5710 8350 4278 97
BIC: OKOYFIHH. Merkitse viestikenttään maksamiesi osallistujien nimet.

Ilmoittautumiset:

Raija Kärpijoki puh. 050-4907355, e-mail: raija.karpijoki@gmail.com

Sari Auvainen e-mail: sariauvainen@hotmail.fi

Pekka Teräväinen puh. 0400-432668, e-mail: pekka.teravainen@pp.inet.fi

Lähtö risteilylle sunnuntaina 29.1.2017 klo 20.15 Ms Baltic Princess.
Kokoontuminen Tallink Siljan terminaaliin viimeistään klo 19.30.
Risteilyohjelma ja kellonajat jaetaan terminaalissa. Paluu Turkuun on
klo 19.15 30.1.2017.

TERVETULOA!

Johannes-Seura ry • Ohjelmatoimikunta

Johannes-Seuran pikkujoulua

vietetään sunnuntaina 27.11.2016 klo 16 Piikkiön Pontelassa.

Ohjelma: riisipuuroa ja kakkukahvit. Arpajaiset. Musiikki: Armas Jansson.
Pikkupaketti mukaan pukinkonttiin ja arpajaisvoitoksikin. Liput 15 € sisältävät puuron ja kakkukahvit.

Tervetuloa!
– Johannes-Seura ry –
Ohjelmatoimikunta

Autokorjaamo Testipiste oy

Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

Puh. (02) 243 5585
Faksi (02) 243 5100
Gsm (0400) 824 767
markku.hiiri@testipiste.fi

Hörkön sukuseuran ja Simo Hörkön Sukuyhdistyksen

JOULUINEN TAPAAMINEN

Johannes-Seuran toimistolla lauantaina 19.11. klo 14.00.

Puuron syönnin ja joululaulajaisten lomassa tutkiskellaan mm. maatiloja ja asuinpaikkoja
Johanneksen vanhojen karttojen mukaan.

Ilmoittautuminen 12.11. mennessä **Reijo Hörkölle** (040-4191556 / reijo.horkko@hotmail.fi) tai
Kaija Sipilälle (040-8466305/kaijasip@gmail.com).

Saarelaisten pikkujoulu

**Saarelaisten pikkujoulua vietetään lauantaina 10.12. klo 13.00
Johannes-Seuran toimistolla.**

Tarjoiluna joulupuuro ja kakkukahvit. Pikku paketti mukaan pukin konttiin.
Ilmoittautumiset viimeistään 5.12. mennessä **Liisa Katajaiselle** puh 040 7410 425. Tervetuloa!

Haluan olla mukana joulukuun Johannekselaisessa julkaistavissa joulutervehdyksissä.

Tiedot toimitettava marraskuun aikana toimistoon tai lehtitoimikunnalle. Tiedot
voi laittaa myös sähköpostitse osoitteeseen: johannekseura@elisanet.fi.

Nimi:

Osoite:

.....

.....

Maksu 3 € suoritetaan käteisellä seuran toimistossa ()

Peritään vuoden 2017 lehtilaskun yhteydessä ()

Joulutervehdys voimassa toistaiseksi,
maksu lehtimaksun yhteydessä ()

Kirjoitathan selkeästi, mieluummin isoin kirjaimin.

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy n. 10 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoinna: keskiviikkoisin klo 12-17 ja kuukauden ensimmäisenä

ja kolmantena arkilauantaina klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.johannes.fi

sähköposti: johannekseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Sari Scimone,

Kaija Sipilä ja päätoimittaja.

Lehden toimittajia:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu,
palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset: *Leveä palsta (Kapea palsta)*

- korkeus enintään 8 cm = 65 € (40 €)

- korkeus enintään 10 cm = 85 € (50 €)

- korkeus enintään 12 cm = 100 € (60 €)

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilaushinnat vuonna 2016:

Vuosikerta 30 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 35 €.

Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi jul-
kaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.

Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen
jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan,
muu aineisto pyydetään.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti
ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta sat-
tuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään
ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy